

Ζωή και θάνατος στην απαγορευμένη πόλη της Apple

του Brian Merchant (μετάφραση: το κουτί)

Σε ένα απόσπασμα από το νέο του βιβλίο, ο Brian Merchant αποκαλύπτει πώς απέκτησε πρόσβαση στη Longhua, το τεράστιο συγκρότημα όπου κατασκευάζονται iPhone και όπου το 2010 απελπισμένοι εργαζόμενοι άρχισαν να αυτοκτονούν

Ένας πάγκος συναρμολόγησης στο συγκρότημα Longhua της Foxconn στο Σεντζέν της Κίνας, όπου κατασκευάζονται τα iPhone. Φωτογραφία: Tony Law/Redux/eyevine

Το αχανές εργοστασιακό συγκρότημα, ολόγκριζοι κοιτώνες και ανεμοδαρμένες αποθήκες, συγχωνεύεται αρμονικά με τα περίχωρα στη μεγαλόπολη Σεντζέν. Η τεράστια εργοστασιακή μονάδα της Foxconn, Longhua, είναι βασική μονάδα παραγωγής των προϊόντων της Apple. Ίσως να πρόκειται για το πιο γνωστό εργοστάσιο στον κόσμο. Επίσης, ενδεχομένως να συγκαταλέγεται μεταξύ των πιο μυστικοπαθών και καλά σφραγισμένων. Άνδρες ασφαλείας φρουρούν κάθε ένα από τα σημεία εισόδου. Οι εργαζόμενοι δεν μπορούν να εισέλθουν χωρίς να δείξουν ταυτότητα. Οι οδηγοί που εισέρχονται με φορτηγά διανομής υπόκεινται σε έλεγχο εξακρίβωσης δακτυλικών αποτυπωμάτων. Ένας δημοσιογράφος του Reuters κάποτε σύρθηκε έξω από ένα αυτοκίνητο και ξυλοκοπήθηκε επειδή έβγαζε φωτογραφίες από την έξω μεριά των τοίχων του εργοστασίου. Οι προειδοποιητικές επιγραφές απέξω – «Αυτή η εργοστασιακή μονάδα έχει ιδρυθεί νόμιμα με κρατική έγκριση. Απαγορεύεται η είσοδος χωρίς άδεια. Οι παραβάτες διώκονται από την αστυνομία!»- είναι πιο επιθετικές από τις αντίστοιχες που βρίσκονται έξω από πολλά κινεζικά στρατόπεδα.

Αλλά αποδεικνύεται ότι υπάρχει ένας μυστικός τρόπος για να εισέλθει κανείς στην καρδιά της διαβόητης επιχείρησης: χρησιμοποιήστε το μπάνιο. Δεν μπορούσα να το πιστέψω. Χάρη σε ένα απλό γύρισμα της τύχης και στην κάπως έξυπνη επιμονή του μεσάζοντός μου, βρέθηκα βαθιά μέσα στη λεγόμενη Foxconn City.

Τυπωμένο στο πίσω μέρος κάθε iPhone βλέπει κανείς: «Σχεδιάστηκε από την Apple στην Καλιφόρνια. Συναρμολογήθηκε στην Κίνα». Ο αμερικανικός νόμος υπαγορεύει ότι τα προϊόντα που κατασκευάζονται στην Κίνα πρέπει να φέρουν μια τέτοια ετικέτα και η ύπαρξη της Apple στη φράση καθιστά τη δήλωση μοναδικά αντιπροσωπευτική ενός από αυστηρότερους οικονομικούς διαχωρισμούς του πλανήτη – η τελευταία λέξη της τεχνολογίας επινοείται και σχεδιάζεται στη Silicon Valley, αλλά συναρμολογείται με τα χέρια στην Κίνα.

Η μεγάλη πλειονότητα των εγκαταστάσεων που παράγουν τα εξαρτήματα του iPhone και πραγματοποιούν την τελική συναρμολόγηση της συσκευής εδρεύουν εδώ στη Λαϊκή Δημοκρατία, όπου το χαμηλό κόστος εργασίας και ένα τεράστιο, εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό έχουν καταστήσει το έθνος ιδανικό μέρος για την κατασκευή iPhone (και σχεδόν κάθε άλλου gadget). Οι τεράστιες και άνευ προηγουμένου δυνατότητες παραγωγής της χώρας – το αμερικανικό Γραφείο των Στατιστικών Εργασίας εκτιμά ότι από το 2009 υπήρχαν 99 εκατομμύρια εργάτες σε εργοστάσια στην Κίνα – έχουν βοηθήσει το έθνος να γίνει η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο. Και από τότε που στάλθηκε το πρώτο iPhone, η εταιρεία που παίρνει τη μερίδα του λέοντος από την κατασκευή είναι η

ταϊβανέζικη Hon Hai Precision Industry Co, Ltd, γνωστότερη με την εμπορική της ονομασία, Foxconn.

Η Foxconn είναι ο μεγαλύτερος εργοδότης στην ηπειρωτική Κίνα: 1,3 εκατομμύριο άνθρωποι πληρώνονται από αυτήν. Σε όλο τον κόσμο, μεταξύ των εταιρειών, μόνο η Walmart και η McDonald's απασχολούν περισσότερους εργαζομένους. Στη Foxconn εργάζονται τόσοι άνθρωποι όσοι ζουν στην Εσθονία.

Ένας υπάλληλος δίνει εντολή τους αιτούντες εργασία να περιμένουν στην ουρά στο κέντρο προσλήψεων της Foxconn στο Σεντζέν. Φωτογραφία: David Johnson/Reuters

Σήμερα το iPhone κατασκευάζεται σε πολλά διαφορετικά εργοστάσια ανά την Κίνα, αλλά για χρόνια, καθώς έγινε το κορυφαίο σε πωλήσεις προϊόν στον κόσμο, συναρμολογούταν κατά κόρον στο εργοστάσιο-ναυαρχίδα της Foxconn, έκτασης 1,4 τετραγωνικών μιλίων, λίγο έξω από τη Σεντζέν. Το απλωμένο εργοστάσιο κάποτε φιλοξενούσε περίπου 450.000 εργαζόμενους. Σήμερα, ο αριθμός αυτός πιστεύεται ότι είναι μικρότερος, αλλά παραμένει μια από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις αυτού του είδους στον κόσμο. Αν γνωρίζετε την ύπαρξη της Foxconn, το πιθανότερο είναι επειδή έχετε ακούσει για τις αυτοκτονίες. Το 2010 οι εργαζόμενοι στη γραμμή συναρμολόγησης στη Longhua άρχισαν να αυτοκτονούν. Ο ένας εργάτης μετά τον άλλο έπεφταν από τα πανύψηλα κτίρια των κοιτώνων, μερικές φορές μέσα στο φως της ημέρας, σε μια ταργική εκδήλωση απελπισίας – και σε ένδειξη διαμαρτυρίας για τις συνθήκες εργασίας στο εσωτερικό. Καταγράφηκαν 18 απόπειρες αυτοκτονίας το ίδιο έτος και 14 επιβεβαιωμένοι θάνατοι. Άλλοι είκοσι εργαζόμενοι μεταπέιστηκαν από υπαλλήλους της Foxconn.

Η επιδημία προκάλεσε αίσθηση στα μέση μαζικής ενημέρωσης – αυτοκτονίες και συνθήκες ενός σύγχρονου κατέργου στον Ναό του iPhone. Τα σημειώματα αυτοκτονίας και οι επιζώντες έκαναν λόγο για τεράστιο άγχος, μεγάλες μέρες εργασίας και σκληρούς μανάτζερ, οι οποίοι είχαν την τάση να ταπεινώνουν τους εργαζόμενους σε περίπτωση λαθών, να επιβάλουν αδικαιολόγητα πρόστιμα και να μην τηρούν τις υποσχέσεις τους για παροχές.

Η ανταπόκριση της εταιρείας προκάλεσε περαιτέρω ανησυχία: ο Διευθύνων Σύμβουλος της Foxconn, Terry Gou, έδωσε εντολή να τοποθετηθούν τεράστια πλέγματα έξω από πολλά από τα κτίρια για να πιάνουν τα πτώματα που πέφτουν. Η εταιρεία προσέλαβε συμβούλους και οι εργαζόμενοι υποχρεώθηκαν να υπογράψουν ένορκες δηλώσεις ότι δεν θα προσπαθούσαν να αυτοκτονήσουν.

Ο Στηβ Τζομπς, από την πλευρά του, δήλωσε: «Το έχουμε αφήσει όλοι πίσω μας», όταν ρωτήθηκε για το κύμα θανάτων και επεσήμανε ότι το ποσοστό αυτοκτονιών στη Foxconn ήταν εντός του εθνικού μέσου όρου. Οι επικριτές έπεσαν πάνω του κατηγορώντας το σχόλιο ως άκαρδο, αν και τεχνικά δεν είχε άδικο. Η Foxconn Longhua ήταν τόσο τεράστια που θα μπορούσε να είναι κι από μόνη της ένα έθνος-κράτος, και το ποσοστό αυτοκτονίας ήταν συγκρίσιμο με αυτό της χώρας υποδοχής της. Η διαφορά είναι ότι η Foxconn City είναι ένα έθνος-κράτος που κυβερνάται εξ ολοκλήρου από μια εταιρία και τυχαίνει να παράγει ένα από τα πιο κερδοφόρα προϊόντα στον πλανήτη.

Ένας ταξιτζής μας αφήνει μπροστά από το εργοστάσιο. Πινακίδες με μπλε γράμματα γράφουν Foxconn δίπλα στην είσοδο. Οι φρουροί μας παρατηρούν, βαριεστημένοι και

καχύποπτοι. Ο διαμεσολαβητής μου, μια δημοσιογράφος από τη Σαγκάη, που θα αποκαλέσουμε εδώ Wang Yang, και εγώ αποφασίζουμε πρώτα να περπατήσουμε στις εγκαταστάσεις και να μιλήσουμε με τους εργαζόμενους, για να δούμε αν υπάρχει τρόπος να μπούμε μέσα.

Οι πρώτοι άνθρωποι που σταματάμε είναι ένα ζευγάρι πρώην εργαζομένων της Foxconn. «Δεν είναι καλό μέρος για ανθρώπους», λέει ο ένας από τους νεαρούς άνδρες, ο οποίος ονομάζεται Χυ. Είχε εργαστεί στη Longhua για περίπου ένα χρόνο, μέχρι πριν από μερικούς μήνες, και λέει ότι οι συνθήκες στο εσωτερικό είναι τόσο κακές όσο ποτέ. «Δεν υπάρχει βελτίωση από τότε που έγιναν τα ρεπορτάζ από τα μέσα ενημέρωσης», λέει ο Χυ. Η δουλειά έχει αυξημένη πίεση και ο ίδιος και οι συνεργάτες του διεκπεραιώνουν τακτικά 12-ωρες βάρδιες. Η διοίκηση είναι τόσο επιθετική όσο και διπρόσωπη, καθώς κατηγορεί δημοσίως τους εργαζόμενους ότι είναι υπερβολικά αργοί και τους δίνει υποσχέσεις που δεν τηρεί, λέει. Ο φίλος του, ο οποίος εργάστηκε στο εργοστάσιο για δύο χρόνια και επιλέγει να μείνει ανώνυμος, λέει ότι του είχαν υποσχεθεί διπλάσια αμοιβή για υπερωρίες, αλλά έλαβε μόνο τις τακτικές απολαβές. Σκιαγραφούν μια ζοφερή εικόνα ενός εργασιακού περιβάλλοντος υψηλής πίεσης, όπου η εκμετάλλευση είναι ρουτίνα και όπου η κατάθλιψη και η αυτοκτονία έχουν γίνει ο κανόνας.

«Δεν θα ήταν η Foxconn αν δεν υπήρχαν άνθρωποι που πεθαίνουν», λέει ο Χυ. «Κάθε χρόνο άνθρωποι αυτοκτονούν. Το θεωρούν φυσιολογικό».

Κατά τη διάρκεια αρκετών επισκέψεων σε διαφορετικά εργοστάσια συναρμολόγησης iPhone στη Σεντζέν και τη Σαγκάη, πήραμε συνεντεύξεις από δεκάδες εργαζόμενους σαν κι αυτούς. Ας είμαστε ειλικρινείς: για να λάβει κανείς ένα πραγματικά αντιπροσωπευτικό δείγμα ζωής σε ένα εργοστάσιο iPhone θα απαιτούνταν μια τεράστια προσπάθεια συζητήσεων και η συστηματική και κρυφή συνέντευξη χιλιάδων εργαζομένων. Πάρτε λοιπόν αυτό για αυτό που είναι: οι προσπάθειες να μιλήσουμε με άλλοτε τρομαγμένους, άλλοτε επιφυλακτικούς και άλλοτε βαριεστημένους εργαζόμενους που έβγαιναν από τις πύλες του εργοστασίου, που έκαναν μεσημεριανό διάλειμμα ή συγκεντρώνονταν μετά τις βάρδιες τους.

Ένας υπάλληλος της Foxconn σε έναν κοιτώνα στο Longhua. Στα δωμάτια λέγεται σήμερα ότι χωρούν να κοιμηθούν οκτώ. Φωτογραφία: Wang Yishu / Imaginechina/Camera Press

Η εικόνα για τη ζωή μέσα σε ένα εργοστάσιο iPhone που προέκυψε είχε ποικιλομορφία. Κάποιοι χαρακτήρισαν τη δουλειά υποφερτή. Άλλοι στηλίτευσαν με τις κριτικές τους. Μερικοί είχαν βιώσει την απελπισία για την οποία έχει φήμη η Foxconn. Μερικοί άλλοι είχαν δεχτεί τη δουλειά μόνο για να βρουν μια σύντροφο. Οι περισσότεροι γνώριζαν τις αναφορές για κακές συνθήκες πριν από την πρόσληψή τους, αλλά είτε είχαν ανάγκη τη δουλειά είτε δεν τους ενοχλούσε. Σχεδόν παντού, οι άνθρωποι δήλωσαν ότι το εργατικό δυναμικό ήταν νέο και η κινητικότητα των εργαζομένων ήταν υψηλή. «Οι περισσότεροι υπάλληλοι μένουν μόνο για έναν χρόνο», επαναλαμβάνονταν συχνά ως φράση. Ίσως αυτό συμβαίνει επειδή είναι ευρέως παραδεκτό ότι ο ρυθμός της εργασίας είναι αμείλικτος και η συμπεριφορά της διοίκησης περιγράφεται συχνά ως σκληρή.

Δεδομένου ότι το iPhone είναι ένα τόσο συμπαγές, πολύπλοκο μηχάνημα, η σωστή τοποθέτηση απαιτεί εκτεταμένες γραμμές συναρμολόγησης εκατοντάδων ανθρώπων που κατασκευάζουν, επιθεωρούν, δοκιμάζουν και συσκευάζουν κάθε συσκευή. Μια εργαζόμενη

είπε ότι περνούσαν από τα χέρια της κάθε μέρα 1.700 iPhone. Η ίδια ήταν υπεύθυνη να σκουπίζει την οθόνη με ένα ειδικό γυαλιστικό. Αυτό σημαίνει σκούπισμα τριών οθόνων το λεπτό για 12 ώρες την ημέρα.

Η πιο σχολαστική εργασία, όπως η τοποθέτηση τσιπ και η συναρμολόγηση του πίσω καλύμματος, ήταν πιο αργή. Οι εν λόγω εργαζόμενοι έχουν ένα λεπτό ανά κομμάτι για κάθε iPhone. Αυτό και πάλι σημαίνει 600 με 700 iPhone την ημέρα. Η μη τήρηση του ποσοστού ή η πρόκληση σφάλματος μπορεί να καταλήξει σε δημόσια καταδίκη από τους προϊσταμένους. Οι εργαζόμενοι συχνά πρέπει να παραμείνουν σιωπηλοί και μπορεί να δεχτούν επικρίσεις από τους προϊσταμένους τους αν ζητήσουν να χρησιμοποιήσουν την τουαλέτα.

Ο Χυ και ο φίλος του ήταν και οι δύο νεοσύλλεκτοι, αν και όχι απαραίτητα πρόθυμοι. «Περιγράφουν την Foxconn ως μια παγίδα αλεπούς», λέει. «Γιατί παγιδεύει πολλούς ανθρώπους». Λέει ότι η Foxconn τους υποσχέθηκε δωρεάν στέγαση, αλλά στη συνέχεια τους υποχρέωσε να πληρώσουν υπερβολικά υψηλά ποσά για ηλεκτρικό ρεύμα και νερό. Οι σημερινοί κοιτώνες είναι σχεδιασμένοι για οκτώ σε κάθε δωμάτιο και λέει ότι κοιμούνταν 12 σε ένα δωμάτιο. Αλλά η Foxconn θα αποφύγει την κοινωνική ασφάλιση και θα καθυστερήσει ή θα αποφύγει να πληρώσει μπόνους. Και πολλοί εργαζόμενοι υπογράφουν συμβόλαια που επιβάλλουν βαριά ποινή στην αμοιβή τους αν παραιτηθούν πριν από μια τρίμηνη προπαρασκευαστική περίοδο.

Εκτός από αυτό, η εργασία είναι εξαντλητική. «Πρέπει να κάνει κανείς σωστή πνευματική διαχείριση», λέει ο Χυ, αλλιώς μπορεί να σας απαξιώσουν οι προϊστάμενοί σας μπροστά στους συναδέλφους σας. Αντί να συζητήσουν τις επιδόσεις κατ' ιδίαν ή πρόσωπο με πρόσωπο στη γραμμή, οι προϊστάμενοι συγκεντρώνουν τα παράπονα για αργότερα. «Όταν το αφεντικό κατεβαίνει να επιθεωρήσει το έργο», λέει ο φίλος του Χυ, «εάν βρουν κάποια προβλήματα, τότε δεν θα σας πειράξουν. Θα σας επιπλήξουν μπροστά σε όλους σε μια συνάντηση αργότερα».

«Είναι προσβλητικό και ταπεινωτικό για τους ανθρώπους όλη την ώρα», λέει ο φίλος του. «Η τιμωρία κάποιου προς παραδειγματισμό των υπολοίπων. Είναι συστηματικό», προσθέτει. Σε ορισμένες περιπτώσεις, εάν ένας μάνατζερ αποφασίσει ότι ένας εργαζόμενος έχει κάνει ένα ιδιαίτερα δαπανηρό λάθος, ο εργαζόμενος πρέπει να προετοιμάσει μια επίσημη συγγνώμη. «Πρέπει να διαβάσουν φωναχτά μια σύντομη επιστολή υπόσχεσης -δεν θα ξανακάνω το ίδιο λάθος- μπροστά σε όλους».

Αυτή η κουλτούρα της εργασίας υψηλού στρες, άγχους και ταπείνωσης συμβάλλει στην εκτεταμένη κατάθλιψη. Ο Χυ λέει ότι υπήρξε άλλη μια αυτοκτονία πριν από μερικούς μήνες. Το είδε ο ίδιος. Ο άνθρωπος ήταν φοιτητής που εργαζόταν στη γραμμή συναρμολόγησης iPhone. «Ήταν κάποιος που ήξερα, κάποιος που έβλεπα στην καφετέρια», λέει. Έπειτα από τη δημόσια επίπληξη που δέχτηκε από έναν μάνατζερ, ενεπλάκη σε καυγά. Οι υπεύθυνοι της εταιρείας κάλεσαν την αστυνομία, αν και ο εργαζόμενος δεν ήταν βίαιος, απλά θυμωμένος. «Το πήρε πολύ προσωπικά», λέει ο Χυ, «και δεν μπορούσε να το ξεπεράσει». Τρεις μέρες αργότερα, πήδηξε από το παράθυρο του ένατου ορόφου.

Γιατί λοιπόν το περιστατικό δεν έλαβε καμία κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης; Ρωτάω. Ο Χυ και ο φίλος του κοιτάνε ο ένας τον άλλον και σηκώνουν τους ώμους. «Εδώ πεθαίνει κανείς και μια μέρα αργότερα το όλο πράγμα έχει ξεχαστεί», λέει ο φίλος του. «Δεν υπάρχει πια».

Οι εργαζόμενοι παίρνουν το μεσημεριανό τους γεύμα σε μια τεράστια τραπεζαρία στο εργοστάσιο της Foxconn στη Longhua. Φωτογραφία: Wang Yishu/Imaginechina/Camera Press

«Εξετάζουμε τα πάντα σε αυτές τις εταιρείες», δήλωσε ο Στηβ Τζομπς αφού ξέσπασαν οι ειδήσεις για τις αυτοκτονίες. «Η Foxconn δεν είναι κάτεργο. Είναι ένα εργοστάσιο – να φανταστείτε έχουν εστιατόρια και κινηματογραφικές αίθουσες ... αλλά είναι εργοστάσιο. Αλλά είχαν μερικές αυτοκτονίες και απόπειρες αυτοκτονίας – και έχουν 400.000 ανθρώπους που εργάζονται εκεί. Ο διευθυντής της Apple, Tim Cook, επισκέφθηκε τη Longhua το 2011 και σύμφωνα με πληροφορίες συναντήθηκε με εμπειρογνώμονες πρόληψης αυτοκτονίας και ανώτατα στελέχη για να συζητήσουν την επιδημία.

Το 2012, 150 εργαζόμενοι συγκεντρώθηκαν σε μια στέγη και απειλούσαν να πηδήξουν. Η διοίκηση τους υποσχέθηκε βελτιώσεις και τους έπεισε να μην αυτοκτονήσουν. Είχαν ουσιαστικά χρησιμοποιήσει την απειλή να αυτοκτονήσουν ως διαπραγματευτικό εργαλείο. Το 2016 μια μικρότερη ομάδα το έκανε και πάλι. Μόλις ένα μήνα προτού μιλήσουμε, λέει ο Χυ, επτά ή οκτώ εργαζόμενοι συγκεντρώθηκαν σε μια ταράτσα και απειλούσαν να πηδήξουν αν δεν τους καταβάλονταν οι μισθοί που τους όφειλαν, οι οποίοι προφανώς είχαν παρακρατηθεί. Τελικά, λέει ο Χυ, η Foxconn συμφώνησε να πληρώσει τους μισθούς και οι εργαζόμενοι μεταπίστηκαν.

Όταν ρωτώ τον Χυ για την Apple και το iPhone, η απάντησή του είναι γρήγορη: «Δεν κατηγορούμε την Apple. Κατηγορούμε τη Foxconn». Όταν ρωτάω τους άνδρες αν θα σκέφτονταν να δουλέψουν εκ νέου στη Foxconn σε περίπτωση που βελτιωθούν οι συνθήκες, η απάντηση είναι εξίσου ευθεία. «Δεν μπορεί να αλλάξει τίποτα», λέει ο Χυ. «Δεν θα αλλάξει ποτέ».

Η Wang και εγώ ξεκινάμε για την κύρια είσοδο των εργατών. Περνάμε γύρω από την περίμετρο, η οποία εκτείνεται συνεχώς – και δεν έχουμε ιδέα ότι αυτό είναι μόλις ένα τμήμα του εργοστασίου σε αυτό το σημείο. Αφού περπατάμε κατά μήκος της περιμέτρου για περίπου 20 λεπτά, φτάνουμε σε μια άλλη είσοδο, ένα ακόμα σημείο ελέγχου ασφαλείας. Τότε μου σκάει ξαφνικά. Πρέπει να τρέξω στο μπάνιο. Απεγνωσμένα. Και αυτό μου δίνει μια ιδέα.

Υπάρχει ένα μπάνιο μέσα, σε κάτι σκαλιά μόλις μερικές εκατοντάδες μέτρα μακριά από το σημείο εισόδου. Βλέπω το παγκοσμίως αναγνωρίσιμο σινιάλο του τύπου και και του κάνω νόημα. Αυτό το σημείο ελέγχου είναι πολύ μικρότερο, πολύ πιο άτυπο. Υπάρχει μόνο ένας φύλακας, ένας νεαρός που φαίνεται να βαριέται. Η Wang του ζητάει κάτι κάπως παρακαλετά στα κινέζικα. Ο φρουρός κουνάει αργά το κεφάλι του, δεν με κοιτάζει. Η αγωνία στο πρόσωπό μου είναι πολύ, πολύ αληθινή. Ρωτά πάλι – τραυλίζει για ένα δευτερόλεπτο – κι ύστερα ένα ακόμα όχι.

Σε λιγάκι θα είμαστε πίσω, επιμένει, και τώρα τον κάνουμε να νιώθει άβολα. Κυρίως εγώ. Δεν θέλει να ασχοληθεί με αυτό. Ελάτε πάλι γρήγορα πίσω, λέει. Εμείς, φυσικά, δεν το κάνουμε.

Κατά τη γνώμη μου, κανένας Αμερικανός δημοσιογράφος δεν έχει βρεθεί μέσα σε ένα εργοστάσιο της Foxconn χωρίς άδεια και χωρίς ξεναγό, χωρίς μια προσεκτικά οργανωμένη επίσκεψη σε επιλεγμένα μέρη του εργοστασίου για να αποδείξει πόσο καλά είναι τα πράγματα.

Ίσως το πιο εντυπωσιακό πράγμα, εκτός από το μέγεθός του – θα μας χρειαζόταν σχεδόν μια ώρα για να διασχίσουμε γρήγορα το Longhua – είναι πόσο ριζικά διαφορετικό είναι το ένα άκρο από το άλλο. Είναι σαν μια «αναβαθμισμένη» (gentrified) πόλη σε αυτό το θέμα. Στα περίχωρα, αν τα ονομάσουμε έτσι, υπάρχουν χυμένα χημικά, σκουριασμένες εγκαταστάσεις και κακή εποπτεία της βιομηχανικής εργασίας. Όσο πιο κοντά φτάνει κανείς στο κέντρο της πόλης – θυμηθείτε, πρόκειται για εργοστάσιο – τόσο βελτιώνεται η ποιότητα ζωής ή τουλάχιστον οι ανέσεις και η υποδομή.

«Ένα όχι και τόσο καλό μέρος για τους ανθρώπους»: Foxconn Longhua. Φωτογραφία: Brian Merchant

Καθώς πλησιάζουμε, περιβαλλόμενοι όλο και από περισσότερους ανθρώπους, αισθανόμαστε ότι μας παρατηρούν λιγότερο. Τα χιλιάδες επίμονα βλέμματα μετατρέπονται σε αδιάφορες ματιές. Η θεωρία μου: το εργοστάσιο είναι τόσο μεγάλο, η ασφάλεια τόσο αυστηρή, που θα μας επιτρεπόταν να βρισκόμαστε μέσα και να περπατάμε. Κανένας δεν δίνει πραγματικά σημασία. Αρχίζουμε να κατευθυνόμαστε προς το εργοστάσιο G2, όπου κατασκευάζονται τα iPhone, όπως μας πληροφόρησαν. Αφού εγκαταλείψουμε το «κέντρο της πόλης», αρχίζουμε να βλέπουμε πανύψηλα, μονολιθικά εργοστασιακά συγκροτήματα – C16, E7 κ.ά., που πολλά εξ αυτών κατακλύζονται από πλήθος εργαζομένων.

Ανησυχώ ότι θα γίνω υπερόπτης και θυμίζω στον εαυτό μου ότι δεν πρέπει να πιέσω την κατάσταση. Είμαστε στη Foxconn εδώ και σχεδόν μια ώρα. Τα πλήθη αραιώνουν όσο απομακρυνόμαστε από το κέντρο. Και τότε ξεπροβάλλει το G2. Είναι πανομοιότυπο με τα εργοστασιακά κτήρια που συγκεντρώνονται γύρω από αυτό, που απειλούν να εξασθενίσουν στο φόντο του σκούρου στατικού ουρανού.

Το G2 φαίνεται εγκαταλελειμμένο. Μια σειρά από απίστευτα σκουριασμένα ερμάρια βρίσκονται έξω από το κτίριο. Κανείς δεν είναι τριγύρω. Η πόρτα είναι ανοιχτή, οπότε μπαίνουμε μέσα. Στα αριστερά υπάρχει μια είσοδος σε έναν τεράστιο, σκοτεινό χώρο. Κατευθυνόμαστε προς αυτόν, όταν κάποιος μας φωνάζει. Ένας φύλακας έχει μόλις κατεβεί τις σκάλες και μας ρωτά τι κάνουμε. Η μεταφράστριά μου ψελλίζει κάτι για μια συνάντηση και ο φύλακας φαίνεται μπερδεμένος. Τότε μας δείχνει το σύστημα παρακολούθησης του υπολογιστή που χρησιμοποιεί για να επιβλέπει την παραγωγή στον όροφο. Δεν υπάρχει καμία βάρδια αυτή τη στιγμή, μας εξηγεί, αλλά έτσι παρακολουθούν.

Όμως, κανένα ίχνος iPhone. Συνεχίζουμε να περπατάμε. Έξω από το G3, οι τεράστιες στοίβες των μαύρων συσκευών που τυλίγονται σε πλαστικό βρίσκονται μπροστά σε αυτό που μοιάζει με άλλη μία ζώνη φορτώσεων. Δύο εργαζόμενοι σε smartphone παρασύρονται από εμάς. Πλησιάζουμε αρκετά κοντά για να δούμε τα gadget μέσα από το πλαστικό και, όχι, ούτε εδώ υπάρχουν iPhone. Μοιάζουν με τηλεοράσεις Apple, χωρίς το λογότυπο της εταιρείας. Υπάρχουν πιθανώς χιλιάδες που στοιβάζονται εδώ μέχρι το επόμενο βήμα στη γραμμή συναρμολόγησης.

Εάν αυτό είναι πράγματι το μέρος όπου κατασκευάζονται τα iPhone και οι τηλεοράσεις της Apple, πρόκειται για ένα εξαιρετικά απαίσιο μέρος για να περάσει κανείς πολλές μέρες, εκτός και αν έχετε μια τάση για νωπό σκυρόδεμα και σκουριά. Τα κτίρια συνεχίζουν και εμείς συνεχίζουμε να περπατάμε. Η Longhua αρχίζει να δίνει την αίσθηση ενός μουντού κέντρου ενός δυστοπικού μυθιστορήματος, όπου ο φόβος παραμένει.

Θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε, αλλά στα αριστερά μας βλέπουμε κάτι που μοιάζει με μεγάλα συγκροτήματα κατοικιών, πιθανώς κοιτώνες, γεμάτα με φράχτες που μοιάζουν με κλουβιά και με περίφραξη γύρω από τη στέγη και τα παράθυρα, και έτσι κατευθυνόμαστε προς τα εκεί. Όσο πιο κοντά φτάνουμε στους κοιτώνες, τόσο πιο πυκνά γίνονται τα πλήθη και τόσο περισσότερα κορδόνια λαιμού, μαύρα γυαλιά, ξεθωριασμένα τζιν και αθλητικά βλέπουμε. Τα μεγαλύτερα παιδιά μαζεύονται όλα μαζί, καπνίζουν τσιγάρα, συγκεντρώνονται γύρω από τραπέζια πικνίκ και κάθονται στο κράσπεδο.

Και, ναι, τα προστατευτικά δίχτυα είναι ακόμα εκεί. Χαλαρά και σακουλιασμένα, μοιάζουν με έναν μουσαμά που έχει ξεσκεπάσει όσα θα έπρεπε να καλύπτει. Σκέφτομαι τον Χυ που είπε: «Τα δίχτυα είναι άχρηστα. Αν κάποιος θέλει να αυτοκτονήσει, θα το κάνει».

Τραβάμε ξανά τα επίμονα βλέμματα – μακριά από τα εργοστάσια, ίσως ο κόσμος να έχει περισσότερο χρόνο και λόγο να ικανοποιήσει την περιέργειά του. Σε κάθε περίπτωση, βρισκόμαστε μέσα στη Foxconn για μια ώρα. Δεν έχω ιδέα εάν ο φύλακας σήμανε συναγερμό όταν δεν επιστρέψαμε από το μπάνιο ή αν κάποιος μας ψάχνει. Υπερισχύει η αίσθηση ότι πιθανόν είναι καλύτερα να μην πιέσουμε την κατάσταση, παρότι δεν έχουμε φτάσει σε μια λειτουργική γραμμή συναρμολόγησης.

Ένας διαδηλωτής ντυμένος ως εργαζόμενος στο εργοστάσιο έξω από ένα κατάστημα λιανικής πώλησης της Apple στο Χονγκ Κονγκ, Μάιος 2011

Επιστρέφουμε με τον τρόπο που ήρθαμε. Σύντομα βρίσκουμε μια έξοδο. Είναι πλέον βράδυ όταν μπαίνουμε σε ένα ποτάμι χιλιάδων ατόμων και, με τα κεφάλια κάτω, κατευθυνόμαστε αργά στο σημείο ελέγχου ασφάλειας. Κανείς δεν βγάζει λέξη. Η έξοδος από το στοιχειωμένο τεράστιο εργοστάσιο είναι μια ανακούφιση, αλλά η διάθεση παραμένει. Όχι, δεν υπήρχαν παιδιά εργάτες με αιματοβαμμένα χέρια να ικετεύουν στα παράθυρα. Υπήρχαν πολλά πράγματα που θα παραβίαζαν σίγουρα τον Κώδικα Διοίκησης για την Ασφάλεια και την Υγεία των Η.Π.Α. – απροστάτευτοι εργάτες, ανοιχτή χημική διαρροή, αποσύνθεση, σκουριασμένες δομές και ούτω καθεξής – αλλά υπάρχουν πιθανώς πολλά πράγματα στα εργοστάσια των ΗΠΑ που θα παραβίαζαν τον Κώδικα Διοίκησης για την Ασφάλεια και την Υγεία. Η Apple μπορεί να έχει δίκιο όταν υποστηρίζει ότι οι εγκαταστάσεις αυτές είναι καλύτερες από κάποιες που υπάρχουν εκεί έξω. Η Foxconn δεν αποτελεί την στερεότυπη αντίληψή μας για ένα εργοστάσιο-κάτεργο. Αλλά υπήρχε μια διαφορετική ασχήμια. Για οποιονδήποτε λόγο – οι κανόνες που επιβάλλουν τη σιωπή στα εργοστάσια, η διάχυτη φήμη για τις τραγωδίες ή το γενικό αίσθημα δυσαρέσκειας που αποκαλύπτει το ίδιο το περιβάλλον – η Longhua ήταν ζοφερή, έως και αποπνικτικά υποτονική.

Όταν ξανακοιτάω τις φωτογραφίες, δεν βρίσκω ούτε μια με κάποιον να χαμογελά. Δεν φαίνεται να αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι οι άνθρωποι που υποβάλλονται σε υπερωρίες, σε επαναλαμβανόμενη εργασία και σκληρή διοίκηση ενδέχεται να αναπτύξουν ψυχολογικά προβλήματα. Το έντονο άγχος είναι αισθητό – συνυπάρχει με το περιβάλλον. Όπως δήλωσε ο Χυ: «Δεν είναι καλό μέρος για ανθρώπους».

πρωτογενής πηγή

μετάφραση Πηγή: Attack